

AM2024.04.08RA

Rigsadvokatens AFGØRELSE

Dato: 8. april 2024

Rigsadvokatens j.nr.: RA-2024-3100206-50

Erstatningssøgende, ...

Erstatning for lang sagsbehandlingstid – vedr. j.nr. ...

Jeg har i dag besluttet at yde dig 12.000 kr. i erstatning for lang sagsbehandlingstid. Begrundelsen for min afgørelse fremgår nedenfor.

Jeg har i dag anmodet Nordjyllands Politi om at udbetale beløbet til din NemKonto.

Sagsfremstilling

Jeg kan henvise til sagsfremstillingen i Statsadvokaten i Viborgs afgørelse af 8. februar 2024, idet jeg supplerende bemærker følgende:

Det fremgår af sagen, at Nordjyllands Politi rettelig den 16. november 2020 modtog en anmeldelse mod dig for hærværk begået samme dag.

Som anført i Statsadvokatens afgørelse indgik du den 25. maj 2021 et frivilligt forlig med anmelder, hvorved du anerkendte et erstatningskrav på 1.000 kr.

Sagen blev herefter tilbagekaldt fra retten den 4. juni 2021.

Det fremgår af politiets systemer, at Nordjyllands Politi den 11. oktober 2022 konstaterede, at sagen forsat beroede hos politiet. Der blev ikke foretaget sagsbehandlingsskridt denne dag.

Den 26. juli 2023 blev bødeforelægget på sagen opdateret ved Politiets Administrative Center, som den 11. august 2023 fremsendte et nyt bødeforlæg til dig.

Den 21. august 2023 erklærede du, at du ikke var enig i bødeforelægget.

Den 2. oktober 2023 blev påtale opgivet i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 4, idet det blev vurderet, at de omkostninger, det ville kræve at gennemføre en retssag, ikke står i rimeligt forhold til den straf, som du ville kunne blive idømt.

Du har således været sigtet for overtrædelse af straffelovens § 291, stk. 1, om hærværk i ca. 2 år og 10 måneder.

Det fremsatte erstatningskrav

Ved brev af 11. oktober 2023 til Nordjyllands Politi fremsatte du et erstatningskrav på 1.000 kr. for at være uberettiget anholdt i så mange dage.

Nordjyllands Politi har den 25. januar 2024 sendt sagen og en udtalelse til Statsadvokaten i Viborg.

Statsadvokaten i Viborg nægtede den 8. februar 2024 at yde dig erstatning for anholdelse.

Statsadvokaten sendte samme sag sagen og en udtalelse til Rigsadvokaten med henblik

Rigsadvokatens stillingstagen til, om der er grundlag for at yde dig erstatning for sigtelse og lang sagsbehandlingstid.

Begrundelse

Erstatning for sigtelse efter retsplejelovens § 1018 b

Udgangspunkt

Det følger af retsplejelovens § 1018 b, at der kan ydes erstatning til den sigtede for andre straffeprocessuelle indgreb end frihedsberøvelse, såfremt der sker påtaleopgivelse eller frifindelse i sagen.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 1018 b blev indført ved lov nr. 243 af 8. juni 1978 og blev fremsat ved lovforslag nr. 134 af 16. december 1977 om forslag til lov om ændring af retsplejeloven mv. Lovforslaget byggede på betænkning nr. 801/1977 om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning. Af betænkningen fremgår det på side 25 f., at den blotte afhøring eller sigtelse ikke bør udløse erstatning, idet dette ikke i sig selv vil udgøre et straffeprocessuelt ”indgreb”, jf. også forarbejderne til § 1018 b i Folketingstidende 1977-78, tillæg A, spalte 2402. Som begrundelse for, at afhøring eller sigtelse ikke bør udløse erstatning, henvises der i betænkningen blandt andet til, at den mistænkte ikke bør udsættes for, at risikoen for en eventuel erstatningspligt fører til, at den formelle sigtelse og de dertil knyttede retsplejegarantier holdes tilbage i afventen af en mere kvalificeret mistanke. Der henvises endvidere til, at risikoen for, at man på et grundlag, der senere viser sig uholdbart, sigtes for et strafbart forhold og afhøres herom, må bæres af borgeren som et bidrag til det almene gode, der ligger i retshåndhævelsen.

I den forbindelse bemærkes, at det – i forlængelse af det i betænkningen anførte – også i langvarig administrativ praksis ved anklagemyndigheden er lagt til grund, at fremsættelse af sigtelse samt deltagelse i afhøringer som altovervejende hovedregel ikke anses for straffeprocessuelle indgreb, der er omfattet af retsplejelovens § 1018 b, og derfor almindeligvis ikke kan begrunde erstatning. Det samme gælder tiltalerejsning samt deltagelse i retsmøder, jf. Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, bind 2, s. 44 ff.

Undtagelser

Den anførte hovedregel kan fraviges i to tilfælde, således at sigtelse mv. kan begrunde erstatning i medfør af retsplejelovens § 1018 b.

Sigtet i mere end 5 år

Hovedreglen kan fraviges i tilfælde, hvor den erstatningssøgende har været sigtet i mere end 5 år. Efter Rigsadvokatens administrative praksis vil den langvarige sigtelse i sig selv kunne indebære, at den erstatningssøgende vil blive ydet erstatning i medfør af retsplejelovens § 1018 b.

Sigtet i mindre end 5 år

Hovedreglen kan endvidere fraviges i tilfælde, hvor den erstatningssøgende har været sigtet i mindre end 5 år, men hvor der er tale om en sigtelse, der opleves så belastende og krænkende, at den vil kunne henføres under begrebet indgreb og dermed begrunde erstatning.

I disse tilfælde vil længden af en sigtelse ikke i sig selv kunne begrunde erstatning, men der vil dog kunne ydes erstatning efter en konkret vurdering af sagens samlede omstændigheder. Der henvises til forarbejderne til retsplejelovens § 1018 b, jf. Folketingstidende 1977-78, tillæg A, sp. 2402, hvoraf det følger, at det ikke kan udelukkes, at der, navnlig i sager om alvorlige forbrydelser, vil kunne forekomme afhøringer, f.eks. meget langvarige afhøringer, og sigtelser, der opleves så belastende og krænkende, at de vil kunne henføres under begrebet indgreb og dermed begrunde erstatning, når den pågældende har vist sig ikke at være skyldig.

I begge tilfælde er der tale om et konkret skøn af omstændighederne i sagen, hvori sigtelsens længde spiller en væsentlig rolle.

Fra praksis kan jeg henvise til TfK2014.835, hvor landsretten ikke fandt grundlag for undtagelsesvis at yde erstatning for sigtelse i en sag, hvor erstatningssøgende (E) havde været sigtet og senere tiltalt for seksuelle overgreb begået mod sin datter og en stedsøn, inden de var fyldt 12 år, og efterfølgende var blevet frifundet. Vestre Landsret udtalte, at sagen – selvom den to gange havde været omtalt i den lokale presse, og politiets afhøringer omfattede personer, der alle havde eller havde haft familiemæssig tilknytning til E – ikke indeholdt sådanne særlige omstændigheder, at der var grundlag for at fravige udgangspunktet om, at gennemførelse af en straffesag ved retten efter forudgående sigtelser og tiltalerejsning ikke giver grundlag for erstatning og godtgørelse efter retsplejelovens § 1018 b.

Min vurdering i den foreliggende sag

Du har været sigtet for hærværk i ca. 2 år og 10 måneder.

På baggrund af det ovenfor anførte vil længden af sigtelsen, da den har været under 5 år, ikke i sig selv kunne begrunde erstatning i medfør af retsplejelovens § 1018 b.

Spørgsmålet er herefter, om sigtelsen mod dig har haft en sådan ekstraordinær karakter, at der på den baggrund efter en samlet vurdering af sagens konkrete omstændigheder undtagelsesvis er grundlag for at tilkende erstatning efter § 1018 b. Dette er efter min opfattelse ikke tilfældet.

Jeg har herved lagt vægt på, at der ikke foreligger oplysninger om, at sigtelsen har været af en sådan belastende og krænkende karakter, at der er grundlag for at yde dig erstatning herfor. Jeg har i den forbindelse lagt vægt på, at du som sigtet for hærværk alene har deltaget i en kort afhøring den 19. november 2020 i tidsrummet fra kl. 17.05 til kl. 17.10, og at du ikke har været udsat for straffeprocessuelle indgreb i anledning af sagen. Der foreligger desuden ikke oplysninger om andre særlige omstændigheder, der giver grundlag for at fravige udgangspunktet.

Erstatning for lang sagsbehandlingstid efter retsplejelovens § 1018 h

Efter retsplejelovens § 1018 h kan erstatningskrav, som sigtede, domfældte eller andre rejser på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler i anledning af strafferetlig forfølgning efter begæring behandles efter reglerne i kapitel 93 a.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 1977-78, tillæg A, sp. 2405, at bestemmelsen blev medtaget, fordi det blev anset for rimeligt, at den fremgangsmåde, som anvendes ved behandlingen af erstatningskrav på grundlag af særlige ansvarsregler i retsplejelovens kapitel 93 a, efter begæring også skulle kunne finde anvendelse, hvor der rejses erstatningskrav alene for en ulovlig embedsmandshandling inden for strafferetsplejen, som kan lægges vedkommende tjenestemand eller myndighed til last. Det er således en forudsætning, at politiet, anklagemyndigheden eller domstolene har handlet culpøst i forbindelse med en strafferetlig forfølgning, jf. Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, bind 2, side 70 ff.

Efter retsplejelovens § 96, stk. 2, skal offentlige anklagere fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader. Efter retsplejelovens § 718 a, stk. 1, skal afgørelse af tiltalepørgsmålet træffes inden rimelig tid efter det tidspunkt, hvor politiet har gjort sigtede bekendt med sigtelsen. Tilsvarende skal retten efter retsplejelovens § 843 a, stk. 1, fremme enhver sag med den hurtighed, som dens beskaffenhed kræver og tillader. Vurderingen af, om der skal ydes erstatning for lang sagsbehandlingstid i medfør af retsplejelovens § 1018 h (culpaansvar), skal således foretages i lyset af disse bestemmelser samt artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention om retten til rettergang inden rimelig tid.

Rigsadvokaten har blandt andet ydet erstatning på baggrund af en langvarig sigtelse under henvisning til retsplejelovens § 1018 h i sager, hvor straffesagen ikke har haft en ekstraordinær belastende karakter for den sigtede, men hvor der under sigtelsen foreligger perioder med inaktivitet i sagsbehandlingen, såkaldte ”døde perioder”, som kan tilregnes de strafforfølgende myndigheder, og hvor erstatningssøgende ikke selv har medvirket til sagens udstrækning.

Min vurdering i den foreliggende sag

Jeg finder efter en konkret vurdering af omstændighederne i din sag grundlag for at yde dig erstatning for lang sagsbehandlingstid i medfør af retsplejelovens § 1018 h.

Jeg har herved lagt vægt på, at der har været inaktivitet i sagsbehandlingen af en sådan karakter, at de strafforfølgende myndigheder efter min opfattelse kan anses for at have handlet ansvarspådragende.

Jeg har herved lagt vægt på, at der af den samlede sagsbehandlingstid på ca. 2 år og 10 måneder (regnet fra sigtelse til påtaleopgivelse) forløb ca. 2 år og 2 måneder fra den 4. juni 2021, hvor sagen blev tilbagekaldt fra retten, til næste sagsbehandlingsskridt den 26. juli 2023, hvor et bødeforlæg blev opdateret. Det fremgår ikke af sagens akter, at der har været foretaget efterforskning eller anden sagsbehandling i den mellemliggende periode. Jeg har i den forbindelse lagt vægt på, at der er tale om en forholdsvis ukompliceret sag vedrørende ét forhold om hærværk.

Jeg har endvidere lagt vægt på, at der ikke foreligger oplysninger om, at dine forhold har haft indflydelse på sagsbehandlingstiden.

Jeg finder således, at sagsbehandlingstiden ikke har været rimelig.

Erstatningen på 12.000 kr. er fastsat skønsmæssigt på baggrund af praksis.

I den forbindelse kan jeg henvise til dommen i AM2015.12.15B, som findes på Anklagemyndighedens Vidensbase. I den pågældende sag havde erstatningssøgende (E) været sigtet for tyveri (sigtet i marts 2011) og for et større antal indbrudstyverier (sigtet i oktober 2011) i en periode på ca. 3 år og 8

måneder, før der skete påtaleopgivelse den 2. december 2014. Det blev lagt til grund, at der i sagen havde været perioder med inaktivitet, som kunne lægges myndighederne til last, først fra 27. september 2012 til august 2013 (ca. 10 måneder) og derefter fra 7. juli 2014 til 2. december 2014 (ca. 5 måneder). Statsadvokaten tildelte på baggrund af en konkret vurdering E 12.000 kr., hvilket beløb blev tiltrådt først af Rigsadvokaten og derefter af byretten.

Sagens forløb

- Ved brev af 11. oktober 2023 til Nordjyllands Politi har du anmodet om erstatning for lang sagsbehandlingstid.
- Den 25. januar 2024 har Nordjyllands Politi sendt sagen til Statsadvokaten i Viborg.
- Statsadvokaten i Viborg har den 8. februar 2024 sendt sagen samt en udtalelse til Rigsadvokaten til afgørelse i 1. instans.

Lovgrundlag

- Min afgørelse er truffet efter reglerne i retsplejelovens § 1018 b (erstatning for andre straffeprocessuelle indgreb end frihedsberøvelse) og § 1018 h (erstatning på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler).

Udbetaling og renter

Det er Nordjyllands Politi, der udbetaler erstatningen. Jeg har i dag anmodet politiet om at udbetale beløbet til dig. Det bemærkes i den forbindelse, at politiet vil undersøge hos SKAT, om der skal ske modregning i beløbet for eventuel gæld til det offentlige. Der kan gå op til 6 uger, før beløbet udbetales.

Politiet udbetaler renter af beløbet efter renteloven (med 8 pct. årligt over den fastsatte referencesats) fra den dag, hvor beløbet forrentes fra, til beløbet udbetales.

Erstatning for tort, der ydes efter retsplejelovens § 1018 h, fastsættes med hjemmel i erstatningsansvarslovens § 26, og skal forrentes efter reglerne i erstatningsansvarslovens § 16. Beløbet forrentes derfor fra 1 måned efter, at kravet blev fremsat over for anklagemyndigheden, jf. erstatningsansvarslovens § 16 og punkt 4.12.2. og 4.12.3. i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a.

Kravet blev modtaget den 11. oktober 2023.

Hvis du har spørgsmål om udbetalingen, bedes du kontakte politiet.

Skattepligt

Erstatning for tort m.v. (ikke-økonomisk skade) er ikke skattepligtig.

Erstatning for økonomisk tab, f.eks. tabt arbejdsfortjeneste, mistede arbejdsløshedsdagpenge eller sygedagpenge, er skattepligtig.

Erstatning for anden økonomisk skade, f.eks. ødelagt tøj, er ikke skattepligtig.

Renter af alle erstatningsbeløb er skattepligtige.

Politiet indberetter de skattepligtige beløb til SKAT. Det gælder også, selv om politiet modregner i beløbet for evt. gæld til det offentlige, f.eks. sagsomkostninger.

Erstatningsbeløb for tabt arbejdsfortjeneste og rentebeløb vil blive fortrykt på selvangivelsen. Du skal selv selvangive andre skattepligtige erstatningsbeløb.

Mulighed for at klage mv.

Min afgørelse er endelig. Du kan derfor ikke klage over den. Det står i retsplejelovens § 1018 e, stk. 4.

Du kan anmode om, at retten tager stilling til erstatningskravet. Hvis du ønsker, at retten tager stilling til kravet, skal du oplyse dette til Statsadvokaten i Viborg senest to måneder efter, at du har modtaget denne afgørelse. Det står i retsplejelovens § 1018 f, stk. 1.

Hvis du har spørgsmål til min afgørelse, er du velkommen til at kontakte anklager